

สรุปและเสนอแนะ

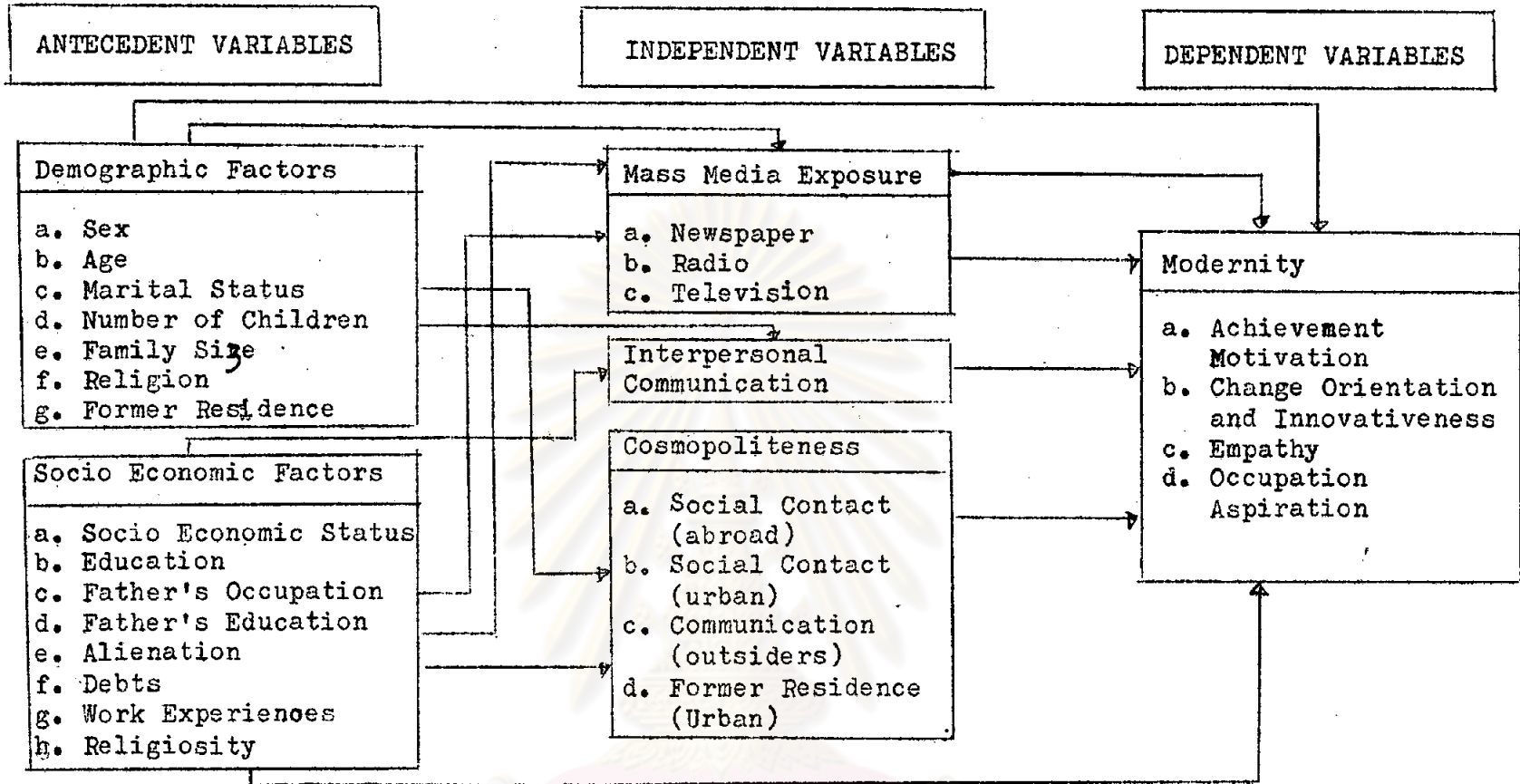
ทฤษฎีที่ว่าประเทศไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคม จากสังคมกสิกรรมมาสู่สังคมอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านความเจริญทางวัตถุ ความเจริญเติบโตของชุมชนนคร (Urban) และความเจริญเติบโตของการอุตสาหกรรม ทำให้สังคมที่เราอาศัยอยู่นี้เป็นสังคมที่กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมหนึ่ง (Transitional Society) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของสังคมจึงส่งผลกระทบต่อลักษณะการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้น ซึ่งหมายความว่า ลักษณะการดำเนินชีวิตย่อมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินชีวิตแบบเดิม มาสู่แบบที่มีความทันสมัยกว่า เนื่องมาจากความเจริญในด้านต่าง ๆ ที่สังคมได้รับ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ เรียกว่า การทำให้ทันสมัย (Modernization) และบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การดำเนินชีวิตที่ทันสมัยกว่าเดิม เรียกว่า บุคคลนั้นมีความทันสมัย (Modernity)

จากความทันสมัยนี้เอง ย่อมจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การพัฒนาทางด้านวัตถุดำเนินไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางจิตใจ บ้านเมืองที่เจริญย่อมต้องการบุคคลที่มีความทันสมัยเหมาะสมกันด้วย ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงมีความต้องการที่จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตจากเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรม คือศึกษาถึงความทันสมัยนั้นเอง โดยเลือกทำการศึกษาที่ห้องที่บางชั้น เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร สาเหตุที่ทำการศึกษาในท้องถิ่นนี้ เนื่องจากมีลักษณะของสังคมกสิกรรม และสังคมอุตสาหกรรมอยู่ในบริเวณเดียวกัน และเป็นลักษณะของสังคมที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เพราะฉะนั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงเลือกทั้งกลุ่มที่ประกอบอาชีพทำนา และกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานรวม 295 คน เพื่อนำมาศึกษาความแตกต่างของความทันสมัยเปรียบเทียบกันทั้งสองกลุ่ม โดยได้ทำการสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม ในเดือน มกราคม พ.ศ. 2523

สำหรับปัจจัยที่นำมาพิจารณาในเรื่องของความทันสมัยได้แก่ แรงจูงใจใฝ่
 สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง
 (Change Orientation) การเข้าใจบทบาทผู้อื่น (Empathy) และความ
 มุ่งหวังในการประกอบอาชีพ (Occupation Aspiration) ส่วนปัจจัยที่นำมา
 ทดสอบความสัมพันธ์ที่ต่อความทันสมัยได้แก่

1. พฤติกรรมการสื่อสาร ประกอบด้วย การเปิดรับสื่อมวลชน การสื่อสาร
 ระหว่างบุคคลและการมีประสบการณ์ภายนอกสังคม
2. ปัจจัยประชากร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ขนาดครอบครัว
 การมีบุตร ศาสนา และภูมิสำเนาเดิม
3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย สถานภาพทางเศรษฐกิจ
 และสังคม การศึกษา อาชีพพินิจ การปลีกรตัวออกจากสังคม ประสบการณ์การทำงาน
 การศึกษาของบิดา ภาวะหนี้สิน และความเคร่งศาสนา ซึ่งจะพิจารณาได้จากแผนภาพที่ 4

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพ 4 แสดงลักษณะการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม
กับความทันสมัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทดสอบพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร และปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์โดยการไขคาสหสัมพันธ์และการไขตาราง Cross-tabulation เพื่อพิจารณาว่า ปัจจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร นอกจากนี้จะวิเคราะห์โดยการหาความสัมพันธ์แล้ว ยังได้ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์หาคถอยพหุคูณ (Multiple regression) เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สามารถทำนายความทันสมัยอีกด้วย และทำให้สามารถพิจารณาแนวโน้มของความทันสมัยจากปัจจัยทางด้านการสื่อสาร ปัจจัยประชากรและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย

ผลสรุปของการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1a .25	1b .14	1c .18	1d -.15	1e .17	1f .12	1g .19
2a .26	2b NS	2c NS	2d NS	2e NS	2f NS	2g NS
3a .27	3b NS	3c NS	3d NS	3e NS	3f NS	3g NS

- Demographic Factors**
- a. Sex (male)
 - b. Age (15-29)
 - c. Marital status (single)
 - d. Number of children (7.12)
 - e. Family Sire (0-6)
 - f. Religion (Buddhism)
 - g. Former Residence (City)

- Socio-Economics Factors**
- a. Socio-economic status
 - b. Education (High)
 - c. Father's occupation (Others)
 - d. Father's education (High)
 - e. Alienation (Low)
 - f. Debts (Low)
 - g. Work experiences (High)
 - h. Religiosity

- Mass Media Exposure**
- a. Newspaper
 - b. Radio
 - c. Television

- Interpersonal Communication**

- Cosopoliteness**
- a. Social Contact (abroad)
 - b. Social Contact (urban)
 - c. Communication (outsiders)
 - d. Former Residence (Urban)

1.48	2.40	3.45
1a .47	1b .24	1c .32
2a .34	1b .29	2c .24
3a .44	3b .19	3c .28

1.46	2.44	3.41
------	------	------

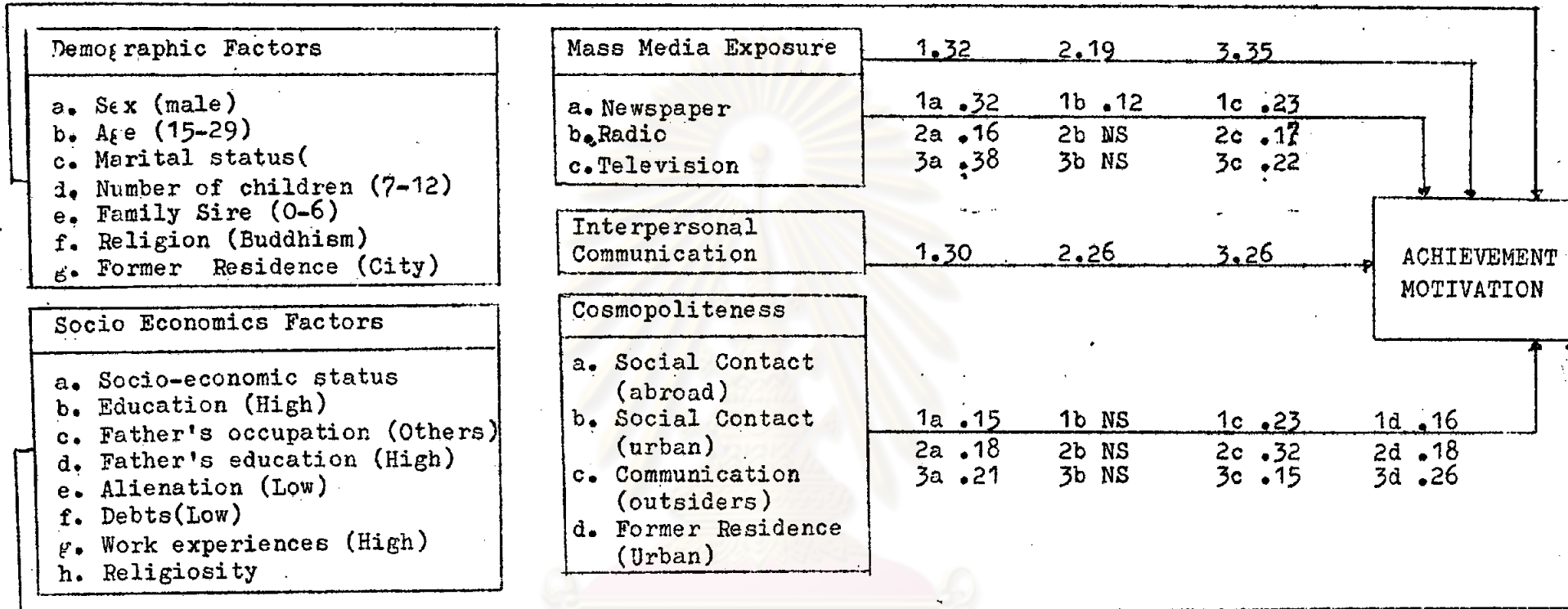
1a .22	1b NS	1c .33	1d .20
2a NS	2b NS	2c .30	2d NS
3a .23	3b NS	3c .38	3d NS

M O D E R N I T Y

1a .20	1b .32	1c .26	1d .17	1e .39	1f NS	1g NONE	1h -.11
2a .36	2b .24	2c NS	2d NS	2e .24	2f NS	2g NS	2h NS
3a .40	3b .27	3c .21	3d NS	3e .39	3f .14	3g .23	3h NS

แผนภาพ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กับความทันสมัย

1a .19	1b .10	1c NS	1d NS	1e NS	1f NS	1g .16
2a .19	2b NS	2c NS	2d NS	2e NS	2f NS	2g .18
3a .20	3b NS	3c NS	3d NS	3e NS	3f NS	3g .26

1a .10	1b .28	1c .16	1d NS	1e .37	1f NS	1g NONE	1h NS
2a NS	2b NS	2c NS	2d NS	2e .18	2f NS	2g NS	2h -.15
3a .34	3b .37	3c .21	3d NS	3e .45	3f NS	3g .23	3h NS

แผนภาพที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กับแรงจูงใจไม่สัมพันธ์

- 1= รวมกลุ่มอาชีพ
- 2= กลุ่มที่ทำงาน
- 3= กลุ่มที่ทำงานในโรงงาน
- NONE= ไม่สามารถนำมาหาค่าสหสัมพันธ์ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1a NS	1b .16	1c .23	1d -.12	1e .16	1f .14	1g .18
2a NS	2b NS	2c .19	2d NS	2e NS	2f NS	2g .15
3a .16	3b NS	3c .14	3d NS	3e NS	3f NS	3g .23

Demographic Factors

- a. Sex (male)
- b. Age (15-29)
- c. Marital status (Single)
- d. Number of children (7-12)
- e. Family Size (0-6)
- f. Religion (Buddhism)
- g. Former Residence (City)

Socio Economics Factors

- a. Socio economic status
- b. Education (High)
- c. Father's occupation (Others)
- d. Father's education (High)
- e. Alienation (Low)
- f. Debts (Low)
- g. Work experiences (High)
- h. Religiosity

Mass Media Exposure

	1.27	2.19	3.22
a. Newspaper	1a .24	1b NS	1c .22
b. Radio	2a .20	2b NS	2c NS
c. Television	3a NS	3b NS	3c .24

Interpersonal Communication

1.23 2 NS 3.25

Cosmopolitaness

a. Social Contact (abroad)	1a .13	1a NS	1c .19	1d .18
b. Social Contact (urban)	2a NS	2a NS	2c .22	2d NS
c. Communication (outsiders)	3a .14	3b NS	3c .14	3d NS
d. Former Residence (Urban)				

CHANGE ORIENTATION AND INNOVATIVENESS

1a .10	1b .24	1c .17	1d NS	1e .19	1f .10	1g NS	1h .15
2a .24	2b .14	2c NS	2d NS	2e NS	2f NS	2g NS	2h NS
3a .18	3b .21	3c .15	3d NS	3e .20	3f NS	3g NS	3h NS

ระดับนัยสำคัญที่ $P < 0.05$

ระดับนัยสำคัญที่ $P > 0.05$

แผนภาพที่ 7

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง

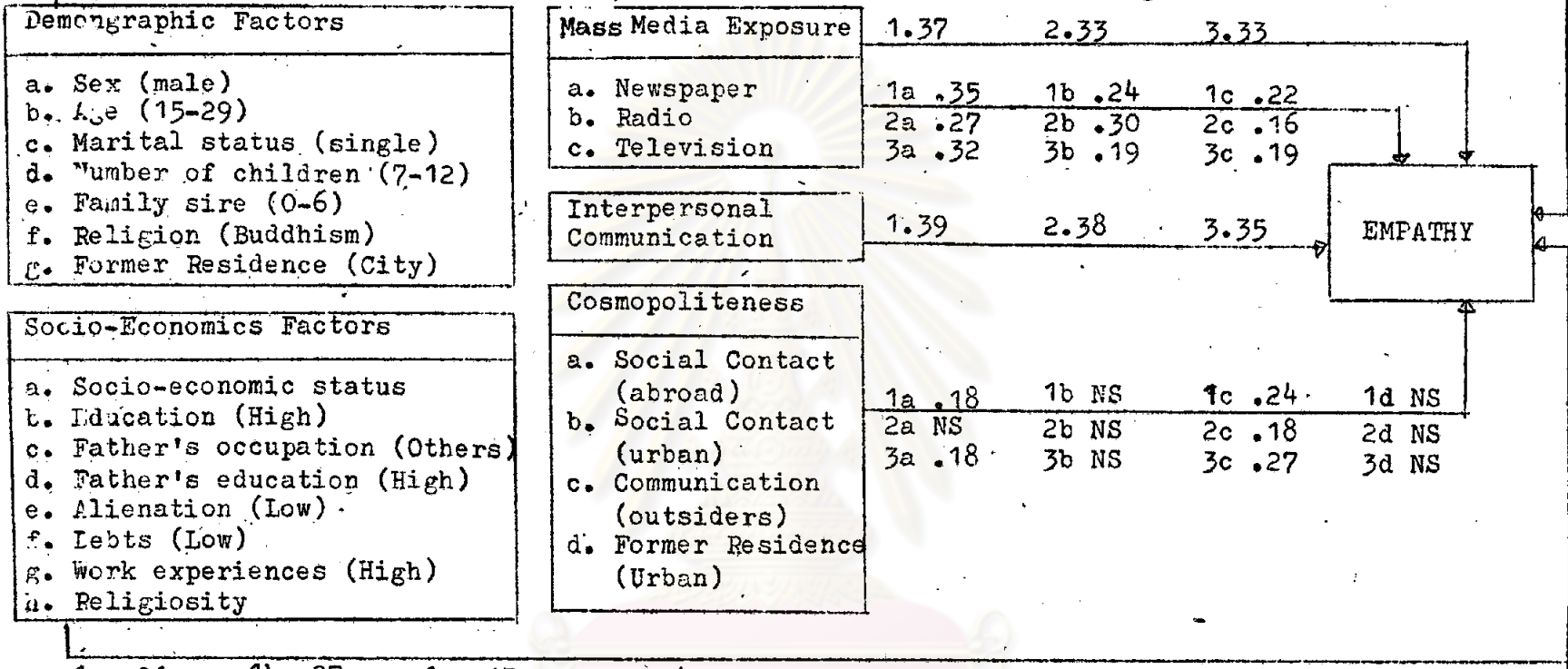
1 = รวมกลุ่มอาชีพ

2 = กลุ่มที่ทำงาน

3 = กลุ่มที่ทำงานในโรงงาน

NONE = ไม่สามารถนำมาหาค่าสหสัมพันธ์ได้

1a .22	1b NS	1c .10	1d -.12	1e .13	1f .12	1g NS
2a .30	2b NS	2c NS	2d NS	2e NS	2f NS	2g NS
3a .19	3b NS	3c NS	3d NS	3e NS	3f NS	3g NS

1a .21	1b .27	1c .17	1d .14	1e .29	1f NS	1g NS	1h NS
2a .32	2b .26	2c NS	2d NS	2e .24	2f .14	2g NS	2h NS
3a .32	3b .22	3c NS	3d NS	3e .25	3f NS	3g NS	2h NS

แผนภาพ ๑ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร
ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมกับการเข้าใจบทบาทผู้อื่น

- 1= กลุ่มอาชีพ
- 2= กลุ่มที่ทำงาน
- 3= กลุ่มที่ทำงานในโรงงาน
- NONE = ไม่สามารถนำมาหาค่าสหสัมพันธ์ได้

1a .15	1b NS	1c NS	1d NS	1e .13	1f NS	1g NS
2a NS	2b -.17	2c NS	2d NS	2e NS	2f -.13	2g NS
3a .22	3b NS	3c NS	3d -.14	3e NS	3f NS	3g NS

Demographic Factors	
a. Sex (male)	
b. Age (15-29)	
c. Marital status (Single)	
d. Number of Children (7-12)	
e. Family size (0-6)	
f. Religion (Buddhism)	
g. Former Residence (City)	

Socio-Economics Factors	
a. Socio-economic status	
b. Education (High)	
c. Father's occupation (Others)	
d. Father's education (High)	
e. Alienation (Low)	
f. Debts (Low)	
g. Work experiences (High)	
h. Religiosity	

Mass Media Exposure	
a. Newspaper	
b. Radio	
c. Television	

Interpersonal Communication	
-----------------------------	--

Cosmopolitanism	
a. Social Contact (Abroad)	
b. Social Contact (urban)	
c. Communication (outsiders)	
d. Former Residence (Urban)	

1.36 2.24 3.34

1a .39	1b .14	1c .22
2a .20	2b NS	2c .20
3a .42	3b .15	3c .14

1.29 2.27 3.19

1a .12	1b NS	1c .26	1d .19
2a NS	2b NS	2c .28	2d NS
3a .14	3b NS	3c .22	3d NS

OCCUPATION ASPIRATION

1a NS	1b .24	1c .27	1d .17	1e .17	1f NS	1g NONE	1h NS
2a .24	2b NS	2c .15	2d NS	2e .NS	2f NS	2g NS	2h -.14
3a .16	3b .22	3c .17	3d NS	3e .14	3f NS	3g .23	3h NS

แผนภาพที่ 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ปัจจัยประชากร
ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ

1= รวมกลุ่มอาชีพ
2= กลุ่มที่ทำงาน
3= กลุ่มที่ทำงานในโรงงาน
NONE = ไม่สามารถนำมาหาค่า
สหสัมพันธ์ได้

1.) สรุปลักษณะความทันสมัย

ความทันสมัย (Modernity) ผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่จะมีความทันสมัยในระดับปานกลาง แต่พบว่า กลุ่มที่ทำงานในโรงงานมีความทันสมัยในระดับสูงกว่ากลุ่มที่ทำานา ซึ่งเมื่อพิจารณาตามปัจจัยของความทันสมัยแล้วพบว่า

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

ส่วนใหญ่แล้ว ผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มอาชีพจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาแยกกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มที่ทำงานในโรงงานมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มที่ทำานา

2. ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง (Change Orientation

and Innovativeness) ผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่จะมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง และพบว่า กลุ่มที่ทำงานในโรงงานมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสูงกว่ากลุ่มที่ทำานาเล็กน้อย

3. การเข้าใจบทบาทของผู้อื่น (Empathy) ผู้รับสัมภาษณ์

ทั้งสองกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่จะมีการเข้าใจบทบาทผู้อื่นอยู่ในระดับต่ำ แต่เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพพบว่า กลุ่มที่ทำงานในโรงงานจะมีการเข้าใจบทบาทของผู้อื่นในระดับสูงมากกว่ากลุ่มที่ทำานา

4. ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ (Occupation Aspiration)

ผู้รับสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพแล้ว พบว่า กลุ่มที่ทำานาส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับกลาง ขณะที่กลุ่มที่ทำงานในโรงงานส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับสูง

จากลักษณะความทันสมัยดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า กลุ่มที่ทำงานในโรงงาน
จะมีร้อยละของความทันสมัยสูงกว่ากลุ่มที่ห่านา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Inkeles
ที่ว่า บุคคลจะเรียนรู้ที่จะมีความทันสมัยมากขึ้นเมื่อ จากการศึกษาที่ได้นำมาทำงานใน
โรงงานอุตสาหกรรม ต่างจากการมีประสบการณ์ในการทำกรรกรรม ซึ่งไม่มีความ
สัมพันธ์กับความทันสมัย ¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ดูรายละเอียดในบทที่ 1

2.) สรุปลักษณะความสัมพันธ์ของความทันสมัยกับปัจจัยอื่น ๆ

1. พฤติกรรมกรรมการสื่อสาร (Communication Behavior)

จำแนกลักษณะความสัมพันธ์กับความทันสมัยได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ความทันสมัย ผลจากการวิจัยพบว่า

1.1.1 การเปิดรับสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดรับหนังสือพิมพ์ การเปิดรับวิทยุ หรือการเปิดรับโทรทัศน์ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนสูงจะมีความทันสมัยสูงตามไปด้วย

1.1.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย คือบุคคลที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูง จะมีความทันสมัยสูงตามไปด้วย

1.1.3 การมีประสบการณ์ภายนอกสังคม ซึ่งได้แก่การเดินทางไปต่างประเทศนั้น มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพ แต่เมื่อแยกตามกลุ่มที่พำนัก และกลุ่มที่ทำงานในโรงงานแล้ว พบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน ส่วนการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมจะมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ทั้งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ นอกจากนี้ยังพบว่า การอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองมาก่อนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยและการเดินทางไปยังชุมชนเมือง ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญกับกลุ่มอาชีพใดเลย อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ภายนอกสังคมสูง จะมีความทันสมัยสูงตามไปด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นการสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1
ที่ว่า "พฤติกรรมกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ในระดับที่แตกต่างกันออกไป"

1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลจากการวิจัยพบว่า

1.2.1 การเปิดรับสื่อมวลชน การเปิดรับหนังสือพิมพ์และการเปิดรับโทรทัศน์ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและแยกตามกลุ่มอาชีพ แต่พบว่า การเปิดรับวิทยุ มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยเฉพาะเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพเท่านั้น อย่างไรก็ตาม สรุปได้ว่า บุคคลที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนสูง จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย

1.2.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยที่บุคคลที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย

1.2.3 การมีประสบการณ์ภายนอกสังคม ซึ่งได้แก่ การเดินทางไปต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แสดงว่า บุคคลที่มีการเดินทางไปต่างประเทศสูง จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย การสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมก็มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อาจกล่าวได้ว่า บุคคลที่มีการสื่อสารภายนอกสังคมสูง จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย และการอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองมาก่อน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและแยกตามกลุ่มอาชีพ แสดงว่า บุคคลที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองมาก่อน จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย นอกจากนี้ พบว่าการเดินทางไปชุมชนเมืองไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เลย

1.3 ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ผลจากการวิจัยพบว่า

1.3.1 การเปิดรับสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง สรุปได้ว่า บุคคลที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนสูงจะมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสูงด้วย และเมื่อพิจารณาการเปิดรับหนังสือพิมพ์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพ และเฉพาะกลุ่มที่ทำนาเท่านั้น ส่วนการเปิดรับโทรทัศน์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพ และเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพพบเฉพาะกลุ่มที่ทำในโรงงานเท่านั้น นอกจากนี้พบว่า การเปิดรับวิทยุไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญกับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเลย

1.3.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพ แต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพพบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงานเท่านั้น สรุปได้ว่า บุคคลที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูง จะมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสูงด้วย

1.3.3 การมีประสบการณ์ภายนอกสังคม ซึ่งได้แก่ การเดินทางไปต่างประเทศนั้น มีความสัมพันธ์กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพแต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพพบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงานเท่านั้น แสดงว่าบุคคลที่มีการเดินทางไปต่างประเทศจะมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสูงด้วย ส่วนการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ทั้งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพ และเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า ผู้ที่มีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมสูงมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสูงด้วย และการอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองมาก่อนพบว่า มีความสัมพันธ์กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เฉพาะเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพเท่านั้น อย่างไรก็ตามแสดงว่า บุคคลที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองมาก่อน มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสูง

1.4 การเข้าใจบทบาทผู้น ผลจากการวิจัยพบว่า

1.4.1 การเปิดรับสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดรับหนังสือพิมพ์ การเปิดรับวิทยุ หรือการเปิดรับโทรทัศน์ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับการเข้าใจบทบาทผู้น ทั้งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนสูง จะมีการเข้าใจบทบาทผู้นสูงด้วย

1.4.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์กับการเข้าใจบทบาทผู้น ทั้งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงจะมีการเข้าใจบทบาทผู้นสูงด้วย

1.4.3 การมีประสบการณ์ภายนอกสังคม ได้แก่ การเดินทาง
ไปต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กับการ เข้าใจบทบาทผู้อื่น เมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพ แต่
เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพพบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน แสดงว่า ผู้ที่มีการ
เดินทางไปต่างประเทศจะมีการ เข้าใจบทบาทผู้อื่นสูง ส่วนการสื่อสารกับบุคคลภายนอก
สังคม มีความสัมพันธ์กับการ เข้าใจบทบาทผู้อื่นทั้ง เมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อแยก
ตามกลุ่มอาชีพ แสดงว่า ผู้ที่มีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมสูงจะมีการ เข้าใจบทบาท
ผู้อื่นสูงด้วย นอกจากนี้พบว่า การเดินทางไปชุมชนเมือง และการอาศัยอยู่ในชุมชนเมือง
มากจนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญกับการ เข้าใจบทบาทผู้อื่นเลย

1.5 ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ ผลจากการวิจัยพบว่า

1.5.1 การเปิดรับสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดรับ
หนังสือพิมพ์หรือการเปิดรับโทรทัศน์ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการประกอบ
อาชีพ ทั้งเมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ ส่วนการเปิดรับวิทยุ
พบว่า มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพเมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพ
แต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ พบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงานเท่านั้น อย่าง
ไรก็ตาม สรุปได้ว่าบุคคลที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนสูงจะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ
สูงด้วย

1.5.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์กับความ
มุ่งหวังในการประกอบอาชีพ ทั้งเมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ
สรุปได้ว่า บุคคลที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงจะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสูงด้วย

1.5.3 การมีประสบการณ์ภายนอกสังคม พบว่าการเดินทาง
ไปต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาารวม
กลุ่มอาชีพ แต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ พบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน
เท่านั้น ซึ่งแสดงว่า บุคคลที่มีการเดินทางไปต่างประเทศจะมีความมุ่งหวังในการประกอบ
อาชีพสูงด้วย ส่วนการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคม พบว่า มีความสัมพันธ์กับความ

มุ่งหวังในการประกอบอาชีพ ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ แสดงว่า ผู้ที่มีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมสูง จะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสูงด้วย และการอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองมาก่อน พบว่า มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพเฉพาะเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพเท่านั้น แสดงว่าผู้ที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองมาก่อน จะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสูง นอกจากนี้ การเดินทางไปชุมชนเมืองพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญกับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ของความทันสมัย แม้ว่าจะไม่ค่อยสมบูรณ์นัก อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมการสื่อสารนี้ โดยเฉพาะการเปิดรับสื่อมวลชนจะสอดคล้องกับแนวความคิดของ Rogers ที่ว่า การเปิดรับสื่อมวลชนจะทำให้บุคคลมีความทันสมัยในเรื่องต่าง ๆ ¹ และ Inkeles ได้เสนอว่า บุคคลที่มีความทันสมัยนั้นจะมีความต้องการในการรับทราบข่าวสารเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการสื่อสารมวลชน ²

2. ปัจจัยประชากร ปัจจัยประชากรที่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยและปัจจัยอื่น ๆ ของความทันสมัยอย่างเห็นได้เด่นชัดก็คือ เพศ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า

2.1 ความทันสมัย เพศชายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความทันสมัย ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ ส่วนเพศหญิง มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับความทันสมัย ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า เพศชาย มีความทันสมัยสูงกว่าเพศหญิง

¹ กุรยาลละเอียดยุคในบทที่ 1

² กุรยาลละเอียดยุคในบทที่ 1

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพศชายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ ส่วนเพศหญิงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า เพศชายมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเพศหญิง

2.3 ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เพศชายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เฉพาะเมื่อพิจารณากลุ่มที่ทำงานในโรงงาน และเพศหญิงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เฉพาะเมื่อพิจารณากลุ่มที่ทำงานในโรงงาน อย่างไรก็ตาม พอจะสรุปได้ว่า เพศชาย มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสูงกว่าเพศหญิง

2.4 การเข้าใจบทบาทผู้น เพศชายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเข้าใจบทบาทผู้น ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ ส่วนเพศหญิงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการเข้าใจบทบาทผู้น ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า เพศชายมีการเข้าใจบทบาทผู้นสูงกว่าเพศหญิง

2.5 ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เพศชายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพแต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ พบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงานเท่านั้น ส่วนเพศหญิงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพ แต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพพบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงานเท่านั้น อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่า เพศชายมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสูงกว่าเพศหญิง

ส่วนปัจจัยอื่น ๆ อันได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส การมีบุตร ขนาดครอบครัว ศาสนา และภูมิลำเนาเดิม นั้น ก็มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยเช่นเดียวกัน เพียงแต่ความสัมพันธ์ไม่สูงมากนัก จึงไม่ไต่ถามมากดังถึงไว้ในที่นี้ อย่างไรก็ตาม จากที่กล่าวมาก็แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยประชากรมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ถึงแม้ว่าจะยังไม่ค่อยสมบูรณ์นัก แต่กลับสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า "ปัจจัยประชากรมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยในระดับที่แตกต่างกันออกไป" ซึ่งในเรื่องเกี่ยวกับเพศนั้นมีลักษณะสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุริยา วีรวงศ์ ก็พบว่า เพศชายจะเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงเป็นจำนวนมากกว่าเพศหญิง ¹

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับความทันสมัยมีดังนี้คือ

3.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและแยกตามกลุ่มอาชีพสรุปได้ว่า บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีความทันสมัยสูงด้วยซึ่งเมื่อพิจารณาตามปัจจัยต่าง ๆ ของความทันสมัยแล้วพบว่า

3.1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพแต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพพบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน อย่างไรก็ตามกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย

3.1.2 ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพ และแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสูงด้วย

¹ ดูรายละเอียดในบทที่ 1

3.1.3 การเข้าใจบทบาทผู้อื่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับการเข้าใจบทบาทผู้อื่น ทั้งเมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพและแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีการเข้าใจบทบาทผู้อื่นสูงควย

3.1.4 ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เฉพาะเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะมีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพสูงควย

3.2 การศึกษา การศึกษาระดับต่ำกว่า 4 ปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับความทันสมัยเมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพ แต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพพบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงานเท่านั้น ส่วนผู้มีการศึกษา 5-10 ปี จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความทันสมัย เมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพ แต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ พบความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงานเท่านั้น และผู้ที่มีการศึกษา 11 ปีขึ้นไป จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความทันสมัย ทั้งเมื่อพิจารณาารวมกลุ่มอาชีพและแยกตามกลุ่มอาชีพ สรุปได้ว่า บุคคลที่มีการศึกษาค่าจะมีแนวโน้มว่ามีความทันสมัยค่าควย ในทางตรงข้าม บุคคลที่มีการศึกษาสูง จะมีแนวโน้มว่ามีความทันสมัยสูงควยและเมื่อพิจารณาตามปัจจัยต่าง ๆ ของความทันสมัยแล้วพบว่า ลักษณะของความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาค่ากว่า 4 ปี จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง การเข้าใจบทบาทผู้อื่น และความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ และผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า 5 ปี จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง การเข้าใจบทบาทผู้อื่น และความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีการศึกษาค่าจะมีแนวโน้มว่ามีปัจจัยดังกล่าวค่าควย ในขณะที่บุคคลที่มีการศึกษาสูงกว่า 5 ปี จะมีแนวโน้มว่า มีปัจจัยดังกล่าวสูงควย

3.3 อาชีพพิกัด ผู้ที่มีอาชีพเป็นเกษตรกร จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับความทันสมัย เมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพ แต่เมื่อแยกกลุ่มอาชีพเฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน ส่วนผู้ที่มีอาชีพประกอบอาชีพอื่นจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความทันสมัย เมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพ แต่เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ พบเฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน และเมื่อพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ของความทันสมัยแล้วพบว่า ลักษณะของความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง การเข้าใจบทบาทผู้นำนและความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ ส่วนผู้ที่มีอาชีพประกอบอาชีพอื่นจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยดังกล่าว ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรจะมีแนวโน้มว่าความทันสมัยต่ำ ส่วนผู้ที่มีอาชีพประกอบอาชีพอื่นมีแนวโน้มว่าความทันสมัยสูง

3.4 การปลีกรั่วออกจากสังคม การปลีกรั่วออกจากสังคมในระดับต่ำมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ทั้งเมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพและเมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ และพบว่า เมื่อพิจารณาตามปัจจัยต่าง ๆ ของความทันสมัยแล้ว ลักษณะความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การปลีกรั่วออกจากสังคมระดับต่ำ มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง การเข้าใจบทบาทผู้นำนและความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีการปลีกรั่วออกจากสังคมต่ำมีแนวโน้มว่าจะมีความทันสมัยสูง

3.5 ประสบการณ์การทำงาน สำหรับประสบการณ์การทำงานนี้ มีค่าสหสัมพันธ์ที่เกณฑ์ เฉพาะกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน กล่าวคือจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความทันสมัย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บุคคลที่เคยมีประสบการณ์การทำงานในโรงงานมาก่อน มีแนวโน้มว่าจะมีความทันสมัยสูง

นอกจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม 5 ปัจจัยดังกล่าวมาแล้วนั้น ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การศึกษาของบิดา ภาวะหนี้สินและความเคร่งศาสนา ก็มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยเช่นเดียวกันแต่พบว่ามีความสัมพันธ์ที่ไม่สูงมากนัก จึงไม่ได้นำมากล่าวไว้ในที่นี้ อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ที่ผ่านมา เป็นการสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ว่า "ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยในระดับที่แตกต่างกันออกไป"

จากการพิจารณาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมจะสอดคล้องกับแนวความคิดของ Inkeles ที่ว่า การศึกษา การมีประสบการณ์การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนมีความทันสมัยมากขึ้น¹ และมีลักษณะสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุริยา วีรวงศ์ ที่ว่า บุคคลที่มีรายได้ระดับสูงจะมีจำนวนผู้ที่มีความนิยมสมัยใหม่ระดับสูงตามไปด้วย²

3.) สรุปความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อแนวโน้มความทันสมัย

ความทันสมัย เมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพพบว่า บุคคลที่มีความทันสมัยนั้นมีแนวโน้มว่ามาจากปัจจัยการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นประการสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นเช่นเดียวกันกับกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน และพบว่าสำหรับกลุ่มที่ทำนานั้น บุคคลที่มีความทันสมัยมีแนวโน้มว่ามาจากปัจจัยการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นประการสำคัญที่สุด และเมื่อพิจารณาความปัจจัยของความทันสมัยแล้วพบว่า

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพพบว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น มีแนวโน้มว่ามาจากปัจจัยการปลุกตัวออกจากสังคมต่ำเป็นประการสำคัญที่สุด ซึ่งตรงกันกับกลุ่มที่ทำงานในโรงงานและพบว่า สำหรับกลุ่มที่ทำนานั้น บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีแนวโน้มว่ามาจากปัจจัยการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมเป็นประการสำคัญที่สุด

¹ อรรถาธิบายในบทที่ 1

² อรรถาธิบายในบทที่ 1

2. ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณารวมกลุ่มอาชีพแล้วพบว่า บุคคลที่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงนั้น มีแนวโน้มมาจากปัจจัยการเปิดรับสื่อมวลชน เป็นประการสำคัญที่สุด และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพพบว่า สำหรับกลุ่มที่ทำงาน บุคคลที่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มมาจากปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นประการสำคัญที่สุด ส่วนกลุ่มที่ทำงานในโรงงานพบว่า บุคคลที่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มมาจากปัจจัยการเปิดรับโทรทัศน์เป็นประการสำคัญที่สุด

3. การเข้าใจบทบาทผู้อื่น เมื่อพิจารณาผู้รับสัมภาษณ์รวมกลุ่มอาชีพ และแยกตามกลุ่มอาชีพแล้วพบว่า บุคคลที่มีการเข้าใจบทบาทผู้อื่นนั้น มีแนวโน้มมาจากปัจจัย การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นประการสำคัญที่สุด

4. ความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาผู้รับสัมภาษณ์รวมกลุ่มอาชีพแล้วพบว่า บุคคลที่มีความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพมีแนวโน้มมาจากปัจจัยการเปิดรับหนังสือพิมพ์เป็นประการสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นเช่นเดียวกันกับกลุ่มที่ทำงานในโรงงาน ส่วนกลุ่มที่ทำงานนั้นพบว่า มีแนวโน้มมาจากปัจจัยการปลุกใจออกจากสังคมต่ำเป็นประการสำคัญที่สุด

4.) สรุปผลการวิจัยที่สำคัญในเรื่องอื่น ๆ

1. เพศ

1.1 เพศมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน โดยเพศชายมีแนวโน้มว่าจะเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าเพศหญิง เมื่อพิจารณาตามสื่อพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์ และการเปิดรับวิทยุ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีระดับนัยสำคัญกับการเปิดรับโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม เพศชายมีแนวโน้มว่าจะเปิดรับหนังสือพิมพ์ เปิดรับวิทยุ มากกว่าเพศหญิง

1.2 เพศมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยเพศชายมีแนวโน้มว่าจะมีการสื่อสารระหว่างบุคคลมากกว่าเพศหญิง

2. อายุ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-29 ปี จะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์ กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุดังกล่าวจะมีการเปิดรับหนังสือพิมพ์สูง

3. สถานภาพการสมรส สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์ กล่าวคือ บุคคลที่เป็นโสดมีแนวโน้มว่าจะมีการเปิดรับหนังสือพิมพ์สูงกว่าบุคคลที่สมรสแล้ว

4. ขนาดครอบครัว ขนาดของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพ กล่าวคือ บุคคลที่มีครอบครัวขนาดต่ำกว่า 6 คน มีแนวโน้มว่าจะเปิดรับสื่อมวลชนสูงกว่าบุคคลที่มีครอบครัวที่มีจำนวนคนมากกว่า 7 คน

5. อาชีพของบิดา

5.1 อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน กล่าวคือ ผู้ที่มีบิดาเป็นเกษตรกรมีแนวโน้มว่าจะเปิดรับสื่อมวลชนน้อยกว่าผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่น และเมื่อพิจารณาตามสื่อพบว่า อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์ กล่าวคือ ผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่นมีแนวโน้มว่าจะเปิดรับหนังสือพิมพ์สูงกว่าผู้ที่มีบิดาเป็นเกษตรกร

5.2 อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่นมีแนวโน้มว่าจะมีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงกว่าผู้ที่มีบิดาเป็นเกษตรกร

6. การศึกษา การศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน โดยผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า 4 ปี จะมีการเปิดรับสื่อมวลชนน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่า 5 ปี

7. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

7.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน และเมื่อพิจารณาตามการเปิดรับหนังสือพิมพ์ การเปิดรับวิทยุ และการเปิดรับโทรทัศน์ ก็มีความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่า บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีแนวโน้มว่าจะมีการเปิดรับสื่อมวลชนสูงด้วย

7.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงกว

7.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคม โดยผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะมีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมสูงกว

8. การปลีค้วออกจากสังคม

8.1 การปลีค้วออกจากสังคมระดับต่ำ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน โดยผู้ที่มีการปลีค้วออกจากสังคมต่ำ จะมีการเปิดรับสื่อมวลชนสูง

8.2 การปลีค้วออกจากสังคมระดับต่ำ มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยผู้ที่มีการปลีค้วออกจากสังคมต่ำ มีแนวโน้มว่าจะมีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูง

8.3 กลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานมีจำนวนร้อยละของการปลีค้วออกจากสังคมในระดับต่ำมากกว่ากลุ่มที่ทำงาน ซึ่งต่างไปจากแนวความคิดของท้าว ผู้ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจะมีการปลีค้วออกจากสังคมสูง¹

9. การมีประสบการณ์การทำงาน

9.1 การมีประสบการณ์การทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน โดยผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานสูงจะมีการเปิดรับสื่อมวลชนสูงกว

9.2 การมีประสบการณ์การทำงานในโรงงาน มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานสูงจะมีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงกว

9.3 การมีประสบการณ์การทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคม กล่าวคือ ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงงานสูง จะมีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมสูงกว

¹ ุรรายละเอียดในมทที่ 1

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งนี้มีข้อบกพร่องในเรื่องของจำนวนตัวอย่างผู้รับสัมภาษณ์ที่มีจำนวนน้อย ดังนั้นจึงควรเพิ่มจำนวนตัวอย่างผู้รับสัมภาษณ์ให้มากขึ้น สำหรับการวิจัยในเรื่องนี้ครั้งต่อไป
2. ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ละเอียดยิ่งขึ้น ควรใช้สมการการทำนาย¹ เพื่อให้ทราบแนวโน้มของความทันสมัยในระยะต่อไปข้างหน้า ซึ่งทำได้โดยการทำการวิจัยสนามอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการทำนายอย่างสมบูรณ์
3. ถ้ามีผู้ที่จะทำการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป ควรนำเรื่องการเปิดรับสื่ออื่น ๆ นอกเหนือจากการเปิดรับหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เช่น การเปิดรับนิตยสาร การอ่านหนังสือต่าง ๆ และการชมภาพยนตร์ เป็นต้น เพื่อนำมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ต่อความทันสมัยด้วย
4. ควรนำเรื่องความทันสมัยนี้มาทำการวิจัยในท้องที่อื่น ๆ ด้วย หรือทำการวิจัยในแต่ละภาคของประเทศไทย ซึ่งจะทำได้สามารถนำมาสรุปความทันสมัยของคนไทยได้
5. ปัจจัยที่จะนำมาศึกษาให้ละเอียดต่อไปอีกก็คือ ปัจจัยการปลัดขี้ออกจากสังคมและประสบการณ์การทำงานในโรงงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ยังมีผู้นำมาศึกษากันน้อย และอาจมีความสัมพันธ์กับปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความทันสมัยอีกด้วย
6. ควรมีการค้นหาหรือวิเคราะห์ว่า ปัจจัยต่าง ๆ ของความทันสมัยซึ่งได้มาจากทฤษฎีและแนวความคิดที่มีที่มาจากต่างประเทศว่าเหมาะสมกับประเทศไทยหรือไม่ หรือเกณฑ์การวัดความทันสมัยสำหรับประเทศไทยควรมีปัจจัยใดบ้างที่สอดคล้องกับสภาพสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน อันจะเป็นการช่วยให้คุณภาพชีวิต (Quality of Life) ของคนไทยดีขึ้น
7. ควรมีการทำวิจัยในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การทำให้เป็นชุมชนนคร (Urbanization) การทำให้เป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) การอพยพ (Migration) เป็นต้น
8. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อมวลชน (Content Analysis) เพื่อปรับปรุงเนื้อหาเหล่านั้นให้เหมาะสมกับการพัฒนาบุคคล

¹ดูรายละเอียดของสมการการทำนายค่าด้วยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในภาคผนวก ก.

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวางแผนการสื่อสาร การวางแผนการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ดังนั้นข้อมูลจากที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการสื่อสารได้ กล่าวคือ

1. การเปิดรับสื่อมวลชน เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการช่วยให้บุคคลมีความทันสมัย โดยเฉพาะในเรื่องเนื้อหาของสารที่ได้รับจากสื่อมวลชน อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งสามารถที่จะปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

1.1 หนังสือพิมพ์ ผลจากการวิจัยพบว่า มีผู้เปิดรับหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการอ่านข่าวภายในประเทศ ดังนั้นเนื้อหาของข่าวควรปรับปรุงในแง่ที่เพิ่มความรู้ให้กับประชาชนในเรื่องของบทบาทของผู้บริหารประเทศ บทบาทของรัฐบาล รวมไปถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของประชาชนด้วย นอกจากนี้ถ้าหนังสือพิมพ์สามารถเพิ่มเติมคอลัมน์ที่ให้ความรู้กับประชาชนได้ก็จะเป็นการดียิ่งขึ้น เช่น มีคอลัมน์ทางด้านการเกษตรกรรม คอลัมน์ในเรื่องแนวความคิดทางค่านิยม (ทั้งทางค่านิยมและค่านิยมแนวความคิดใหม่ ๆ) เป็นต้น นอกจากนี้การใช้การ์ตูน หรือภาพล้อตลก ๆ จะเป็นสิ่งที่ช่วยในการพัฒนาทางค่านิยมของบุคคลด้วย เนื่องจากมีผู้สนใจการ์ตูนเป็นจำนวนมาก

1.2 วิทยุ ผลจากการวิจัยพบว่า รายการที่มีผู้นิยมฟังมากคือ รายการข่าวภายในประเทศ ดังนั้น ถ้าหากจะมีการเสนอความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควรนำรายการเหล่านั้นมาไว้ในระยะเวลาใกล้กับรายการข่าว เช่น วิทยุก่อนที่จะมีข่าวหรือหลังข่าวแล้ว เพราะจะเป็นช่วงเวลาที่มีผู้รับฟังเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้รายการเพลง ควรมีการแทรกความรู้ให้กับประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ด้วย จึงควรมีการปรับปรุงทั้งทางด้านเนื้อหา รายการและผู้จัดรายการ เพื่อให้สาร (message) ที่จะเสนอให้กับประชาชนได้มีประโยชน์กับประชาชนอย่างแท้จริง การอบรมผู้จัดรายการของกรมประชาสัมพันธ์ควรอบรมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เพื่อให้วิทยุมีการเสนอรายการที่มีสาระและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของบุคคลได้อย่างดี

1.3 โทรทัศน์ ผลจากการวิจัยพบว่า บุคคลจะเชื่อข่าวที่ได้จากโทรทัศน์มากกว่าสื่อประเภทอื่น เนื่องจากลักษณะของสื่อประเภทนี้จะสามารถเห็นได้ทั้งภาพและเสียง ดังนั้นการปรับปรุงในเรื่องการเสนอข่าวให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเสนอข่าวที่มีประโยชน์กับประชาชนจะช่วยให้ประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องบทบาทต่าง ๆ คียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ภาพยนตร์ที่นำมาฉายทางโทรทัศน์ควรเป็นภาพยนตร์ที่ทำให้เกิดความคิดในทางสร้างสรรค์มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะจากการวิจัยพบว่า ผู้รับสัมภาษณ์ของภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์จีน ซึ่งอาจมีส่วนช่วยให้เกิดความทันสมัยใคบาง ในแง่ที่ได้เห็นสภาพชีวิต ทำให้เกิดความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ การเข้าใจบทบาทผู้อื่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และช่วยทำให้เกิดความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย

การเปิดรับสื่อมวลชนทุกประเภทควรมีการวางแผนเพื่อให้สื่อมวลชนสามารถเป็นกลไกอันหนึ่งในการให้การศึกษาอันระบบกับประชาชน เช่น มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมการเสนอเนื้อหาสาระในการให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องต่าง ๆ โดยจัดเป็นคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ จัดช่วงเวลาในการออกรายการวิทยุและโทรทัศน์ และควรมียุทธวิธี (Strategy) ในการจัดสื่อและผลิตเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่ตองการทั้งความรู้ทางคานวิชาการ ทางคานปฏิบัติที่ตรงต่อความมุ่งหมายและความตองการของประชาชน

2. การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งในการช่วยให้บุคคลมีความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสังคมไทย ดังนั้นจากแนวความคิดของ Paul F. Lazarsfeld ในเรื่องผู้นำทางความคิดเห็น (Opinion Leader)¹ จึงมีส่วนสำคัญกับเรื่องนี้ จากการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพท่าน่าจะมีการสื่อสารระหว่างบุคคลมากกว่าการเปิดรับสื่อมวลชน ดังนั้น ถ้าทางราชการสามารถจัดการอบรมบุคคลที่เป็นผู้นำความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึงก็จะเป็นประโยชน์ในการแพร่กระจายข่าวสารทั้งจากทางราชการและจากการเปิดรับสื่อมวลชน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการแพร่กระจายข่าวสารแบบสองขั้นตอน (Two - step flow of Communication)²

¹ดูรายละเอียดในบทที่ 1

²ดูรายละเอียดในบทที่ 1

นอกจากนี้ การที่มีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคม เช่น การสนทนากับเจ้าหน้าที่ราชการ การสนทนากับบุคคลที่มีการศึกษาสูงกว่า เป็นต้น เป็นสิ่งที่จะช่วยในการพัฒนาตัวบุคคล ดังนั้น โครงการค่ายอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยในการถ่ายทอดความรู้ การใช้ชีวิตแบบชุมชนเมืองให้กับประชาชนในชนบทได้ และนอกจากนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาชุมชนควรจัดส่งพัฒนากร (Change Agent) ไปยังหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม ควรมีการส่งเสริมในเรื่องนี้อย่างจริงจัง เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาประเทศ

อนึ่ง การนำเอาเรื่อง Multi media หรือสื่อประสมอันใดแก่ การใช้สื่อมวลชน และสื่อบุคคลร่วมกัน จะเป็นการทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เพราะช่วยทั้งในด้านกรให้ความรู้และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชน

จากการวางแผนการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนมีความทันสมัยนั้น ย่อมจะทำให้มีประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของบุคคลในท้องถิ่นบางชั้น และท้องถิ่น ๆ ที่มีลักษณะสังคมคล้ายคลึงกันและอาจอนุมานเอาไปใช้กับการพัฒนาประเทศได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย